

سوال

در صحیح بخاری آمده است که ۷۰۰۰۰ تن از مردم وارد بهشت می‌شود. شاید مجموع سه نسل اول [از مسلمانان] به هفتاد هزار نفر برسند. آیا معنی حدیث چیز دیگری است؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

شاید برادری که این سوال را پرسیده‌اند منظورشان حدیث هفتاد هزار نفری است که بدون حساب وارد بهشت می‌شود. این حدیث را شیخین (بخاری و مسلم) و احمد و دیگران از پیامبر ﷺ روایت کرده‌اند. با تامل در این حدیث ان شاء الله اشکالی که در ذهن می‌آید نیز از بین خواهد رفت.

امام بخاری - رحمه الله - در صحیح خود از ابن عباس - رضی الله عنهما - روایت کرده که رسول الله ﷺ فرمودند: **امت‌ها بر من عرضه شدند، پس پیامبران یکی یکی دوتا دوتا از کنارم گذشتند در حالی که ده نفر همراهشان بود و پیامبری که هیچکس همراهش نبود تا آنکه گروهی بسیار بزرگ را دیدم. گفتم: این امت من است؟ گفته شد نه این موسی و قومش هستند. سپس گفته شد به افق بنگر؛ پس گروهی بسیار عظیم را دیدم که افق را پر کرده بود، آنگاه گفتند: به اینجا و آنجا در کرانه‌های آسمان بنگر، پس جمعی بسیار بزرگ را دیدم. گفته شد: این‌ها امت تو هستند و از میان این‌ها هفتاد هزار تن بدون حساب وارد بهشت می‌شوند سپس پیامبر ﷺ وارد خانه‌ی خود شد و این که این هفتاد هزار تن که بدون حساب وارد بهشت می‌شود، چه کسانی هستند را برایشان مشخص نکرد. پس مردم درباره‌ی آنان بسیار سخن گفتند و گفتند: ما کسانی هستیم که به الله ایمان آوردیم و از پیامبرش پیروی کردیم، بنابراین ما آن گروهیم، یا فرزندان ما که در اسلام به دنیا آمدند، زیرا ما در جاهلیت به دنیا آمدیم. این سخنان به گوش پیامبر ﷺ رسید، پس بیرون آمد و فرمود: **آنان کسانی هستند که تقاضای رقیه (دم کردن) نمی‌کنند و چیزی را شوم نمی‌دانند، و داغ نمی‌کنند و بر پروردگار خود توکل می‌کنند...** به روایت بخاری (۵۲۷۰).**

بنابراین منظور این حدیث این است که گروهی از این امت بدون حساب وارد بهشت می‌شوند نه اینکه تعداد کسانی که از این امت وارد بهشت می‌شوند تنها هفتاد هزار تن باشد. به بیان دیگر، این هفتاد هزار تن که در حدیث به آنان اشاره شده دارای منزلتی والا در این امت هستند آن هم به سبب ویژگی‌هایی که در این حدیث به آن اشاره شده است: **آنان کسانی هستند که تقاضا نمی‌کنند کسی بر آن‌ها رقیه بخواند و چیزی را شوم نمی‌شمارند و داغ نمی‌کنند و بر پروردگار خود توکل می‌کنند.**

در روایت دیگری از بخاری سبب وارد شدن آنان به بهشت آن هم بدون عذاب و حساب به روشنی بیان شده است. امام بخاری - رحمه الله - از ابن عباس - رضی الله عنهما - روایت کرده است که پیامبر ﷺ فرمودند: **امت‌ها بر من عرضه شد؛ پس پیامبری [از برابرم] گذشت که امتی همراه او بودند، و پیامبری که بین سه تا ده نفر همراهش بود، و پیامبری که ده نفر همراهش بود و پیامبری که پنج نفر با او بود و پیامبری که خودش تنها بود. ناگهان گروه بسیاری را دیدم؛ گفتم: ای جبرئیل، این‌ها امت من هستند؟ گفت: نه، اما به افق بنگر... افق را نگاه کردم ناگهان جمع بسیار بزرگی را دیدم. گفت: این‌ها امت تو هستند و این هفتاد هزار تن که در مقابل آن‌ها قرار دارند حساب و عذابی ندارند. گفتم: چرا؟ گفت: آنان داغ نمی‌کردند و تقاضای رقیه نمی‌کردند و چیزی را نحس نمی‌دانستند و بر پروردگار خود توکل می‌کردند ناگهان عکاشه بن محسن برخاست و گفت: از الله بخواه مرا از آن‌ها بگرداند. فرمود: **خداوندا او را از آنان بگردان سپس مردی دیگر برخاست و گفت: از الله بخواه مرا از آنان بگرداند. پیامبر ﷺ فرمود: عکاشه از تو جلو زد صحیح بخاری (۶۰۹۵).****

در وصف آنان همچنین سهل بن سعد - رضی الله عنه - از پیامبر ﷺ روایت می‌کند که فرمود: **بی‌شک از امت من هفتاد هزار یا هفتصد هزار (شک راوی) وارد بهشت می‌شوند؛ حتی اول آنان وارد بهشت نشده که آخرشان وارد آن می‌شوند و چهره‌هایشان به مانند ماه کامل است به روایت بخاری. ابوهیره - رضی الله عنه - می‌گوید: از امت من گروهی وارد بهشت می‌شوند که هفتاد هزار کس هستند؛ چهره‌هایشان مانند ماه می‌درخشد به روایت بخاری. همین طور در وصف آنان امام مسلم در صحیح خود از جابر بن عبدالله حدیثی روایت کرده که در آن آمده است: **سپس مومنان نجات می‌یابند و اولین گروه که رستگار می‌شوند چهره‌هایشان مانند ماه شب چهارده است؛ آنان هفتاد هزار تن هستند که مورد محاسبه قرار نمی‌گیرند، سپس گروه بعدی چهره‌هایشان مانند ستارگان آسمان است، سپس همین‌طور....****

این حدیث و دیگر احادیث برای ما مسلمانان حاوی بشارت‌هایی نبوی است. اما این حدیث روایت بس بزرگ دیگر و اضافه‌ای کریمانه دارد که در مسند امام احمد و سنن ترمذی و ابن ماجه آمده و در آن ابوامامه - رضی الله عنه - از رسول الله ﷺ روایت نموده که فرمود: **پروردگار من - عزوجل - به من وعده داده که هفتاد هزار کس از امت مرا بدون حساب و عذاب وارد بهشت کند، و همراه با هر کدام از آنان هفتاد هزار کس دیگر به اضافه سه مشت از مشتهای پروردگارم را وارد بهشت کند. از الله عزوجل خواهیم ما را از این جمع بگرداند. حال اگر هفتاد هزار تن را ضرب در هفت هزار کنی عدد کلی کسانی بدون حساب وارد بهشت می‌شوند چقدر خواهد بود؟ و علاوه بر آن تعداد کسانی که در هر مشت از مشتهای پروردگار بزرگ و کریم و مهربان خواهند بود چقدر است؟ از الله می‌خواهیم ما را از این جمع وارد کند.**

اما بشارت دوم این که تعداد بهشتیان این امت دو سوم کل اهل بهشت خواهند بود، یعنی تعداد کسانی که از امت محمد ﷺ وارد بهشت می‌شوند بیشتر از همه‌ی امت‌های گذشته روی هم خواهیم بود، و این بشارت از پیامبر ﷺ وارد شده که خطاب به اصحاب خود فرمود: **ایا خشنود نمی‌شوید که یک چهارم اهل بهشت باشید؟ گفتند: آری. فرمود: آری راضی نمی‌شوید که یک سوم اهل بهشت باشید؟ گفتند: آری. باز فرمود: آیا خشنود نخواهید بود که نصف اهل بهشت باشید؟ گفتند: آری. سپس**

فرمود: قسم به آنکه جان محمد به دست اوست، من امیدوارم که شما نصف اهل بهشت باشید زیرا جز انسان مسلمان کسی وارد بهشت نمی‌شود و شما در میان اهل شرک مانند موی سفید در پوست گاو سیاه یا مانند موی سیاه در پوست گاو سفید هستید به روایت بخاری (۶۰۴۷) سپس رسول خدا ﷺ این بشارت را کامل نمود و در حدیث صحیح دیگر فرمودند: اهل بهشت ۱۲۰ صف هستند که هشتاد صف آنان از این امت و بقیه از دیگر امت‌ها هستند به روایت ترمذی (۳۴۶۹) وی آن را حسن دانسته است.

الله متعال را برای نعمت اسلام سپاسگزاریم و فضل و رحمت او را مسالت داریم و از او خواهانیم به حول و منت خود ما را وارد بهشت گرداند. و درود و سلام بر پیامبر ما محمد و بر آل و اصحاب وی باد.